

Пилотът пацифист

Димитър е човек с голямо сърце и богат житейски опит. Прекарал близо 40 години в служба към небето, той изглежда така далечен на всички битови въпроси, понятни на "цивилизацията". Военен пилот, тествал пределите на своя изстребител, както и личните си такива. Димитър е човек, готов да те приеме в дома си, на трапезата си, в ден на личен празник и със стеснителна усмивка да ти разкаже целия си живот. Човек на реда и на структурата, превеждащ слушателя от селските прашни улици, до безкрайното въздушно пространство и чак отвъд- в простора на безсмъртната душа.

Димитър Димитров е роден през 1963г. в град Девня. Родителите му са от село близо до града- Зайчено ореше, или както се е казвало едно време Таушан Козлуджа. Димитър ходи на детска градина в Девня, но по- голямата част от времето си прекарва на село при баба си и дядо си. В Девня никога не се е чувствал като в роден град, а просто като в място, където се е случило да се роди. Малкият Митко ходел с нежелание на детска градина, а най-яркият спомен, който има за времето там е този за сока от вишни- постоянно им давали да пият от него. От тогава не го обича и все още отказва да го пие. От друга страна обичал времето си на село. Там винаги имало много деца, на воля играел навън с братовчедите си по цял ден. Скитали по полетата и бостаните, играели на стражари и апаши, на миженка. Момчетата много се забавлявали да стрелят с прашка по врабчетата. По- късно, връщайки се в спомените си, Димитър осъзнава, че това не е било хубаво, но тогава им се е струвало забавно. Нямамо е кой да ги ограничи или да го сметне за нередно. Той описва детството си като постоянно движение, а сред най-любимите му занимания било карането на колело.

"Имах колело и много карах. Бил съм в постоянно движение. Много бързо карах, кушии като сме правили нямаше кой да ме стигне. На село прах по улиците, а ние връзвахме на колелета клончета и целия го вдигахме във въздуха."

Когато е на 6 годишна възраст семейството на Димитър се мести от Девня във Варна. Той самият казва, че е от Варна, защото е прекарал там съзнателната част от своето детство, но това също не е град, който чувства като свой. По-скоро като нещо преходно. Блокът, в който живеели, се намирал в края на града, а днес той се пада почти в центъра. Димитър не си спомня много от началното си училище. Първото осъзнаване, което той получава било в 9ти клас. Хрумнало му, че иска да се занимава с радиотехника и радиоелектроника.

"Някъде съм чел по вестниците за радиоклуба във Варна. И казвам на баща ми, че искам да се запиша и той ми вика- ами добре отивай да се записваш. И аз отивам една вечер след училище, ама свит нали, малко момче, а гледам вътре все големи. Повъртях се, повъртях се и се прибрах. Така и не се записах."

Не след дълго разбира, че варненският авиоклуб набира кандидати. Този път обаче взима със себе си баща си за подкрепа. Правят му бърз преглед, а той вече е решен, че иска да се занимава с моторно летене. Тогава Митко е само на 14 години и му казват, че още е малък и ще може чак на пролет. Трябва да отиде на прегледи в София и след това може да започне. И така и става. Отиват на пролет до София, качват го на един въртящ се стол, завъртат го и това е- вече е част от варненския авиоклуб. Тогава аероклубовете били в съдействие на отбраната, подготвяли кадри, които да продължат във военни училища. Митко започва с управление на безмоторен самолет и веднага осъзнава, колко много му

харесва летенето. Механизмът е следния- безмоторният самолет е изтеглян във въздуха от такъв с мотор, който го качва на определена височина, а от съприкосновението при падането той каца. Идеята не е само в това да излети и да кацне, Митко се учи как да се задържи по-дълго време във въздуха, да използва въздушните течения и да набира височина. Тогава той минава обучение по метеорология, аеродинамика и какво ли не, но кой като дете ги осъзнавал тези работи- Димитър кара по усет и се учи в движение. Първоначално изпитвал страх дали ще успее или не, но лека полека свикнал. Той приема летенето за свое призвание.

Много добре си спомня един полет през втората година от своето обучение. Тогава той е на 16 години.

“Петък е, моторният самолет ме издига и аз се намирам във въздуха. Набирам височина, влизам в облак и се чудя какво става. Излизам. Вече започвам да усещам къде има възходящи течения и как да летя. И така от нищото три часа полет. Накрая излизам от поредния облак и осъзнавам, че има ограничения от скоростта. По едно време си викам: къде ли съм? Разбирам, че не знам къде. Някъде на запад, но къде точно? Спаднат условията и се налага да кацам където има, а от там ще дойдат и ще ме издърпат. Важното е да няма никакви препятствия, а там само полета, колкото искаш, навсякъде може. Почвам да се чудя гледам подстанция, видях магистралата от далеч, виждам заводите. Бях изключил и радиото, защото то е на акумулатор, да запазя ток. Вече бях уморен. Включих радиото, беше останал един от инструкторите, който ме чакаше.”

Връщайки се в този минал спомен Димитър грее от щастие, а цялата история е съпроводена от много смях. Може би родителите му са се тревожили за неговите занимания. Той самият потвърждава, че има нещо опасно в летенето.

“Винаги има опасност, но не само в летенето, ами навсякъде.”

Имало е нещо, което го е привличало в термиката, дори докато карал безмоторния самолет. Любопитни за него били и щъркелите. Те също летят в кръг и набират височина. Било му много интересно да се заглежда под облаците, когато от там преминава ято щъркели. Толкова подобни на самолетите.

На 17години Митко кандидатства във военното училище в Долна митрополия. Влизало се с математика и политически изпит. Политическият изпит се концентрирал върху историята на БКП, отговори на въпроси с “да” и “не”, както и развиване на социална тема с политическа насоченост. Това било нормално, всички били захранени с идеологията, все пак израснали с нея. Във военното училище учил за военен пилот, не му стигнало за гражданската авиация, там повечето влизали с връзки. Напливът за летателните специалности бил голям. Изкарал четири години и половина във военното, период който лесно може да се сравни с казарма. Учил, а през лятото ходил да лети. Трети и четвърти курс вече управлявал съветски реактивни изстребители- МиГ- 16, МиГ- 17, както и свръхзвуковия МиГ-21. Така и не повярвал, че е военен пилот. Макар че имали упражнения, стреляли главно по земни цели, въздушните падали на земята. Като цяло бойното използване било залегнало слабо.

Разпределението му след завършването било на летище Балчик. Позицията му- обектова отбрана чрез изстребителна авиация. Главната му задача била охрана на

въздушното пространство около големи обекти от инфраструктурата. Митко прекарал много интензивно лято на полети и обучение за бойно използване- прехвати, разгони, тавани, летене във всички метеорологични условия. Той определя работата като много ангажираща, но и вълнуваща, защото постоянно изисква от теб добиване на нови знания и усъвършенстване. Това е професия, при която обучението продължава почти през цялото време и винаги съществува нещо ново, което можеш да научиш. За разлика от гражданските самолети, които изпълняват спокойни завои с 15 градуса, при военните самолетът трябва да се използва почти на границите на възможностите, които има.

Съществувала известна романтика в това да бъдеш военен пилот, но най- вече удоволствие от постоянните приливи и отливи, от адреналина и преодоляването на бариерите и страховете. Не веднъж Димитър си е мислил за това дали в критичен момент ще може да вземе правилното решение и да напусне самолета на време. Дали ще успее да прецени правилно възможностите да запази машината.

Той много обичал професията си.

“Романтиката я има стига човек да я потърси и сега като чуя самолет и ми връща тръпката и възжеланията, емоциите и чувствата от едно време. Но каквото и да е, е отминало. Харесваше ми професията ми. Не говорим за използване на самолета като оръжие и като противопоставяне, а като професия на пилота. Аз по-скоро бих се определил като пацифист. Задавал съм си въпроса за момента, в който се наложи да служа като военен. Ще го направя. Ти си там за да защитаваш, не да отиваш да нападаш. Отиваш да пазиш собствените войски от противника. Задачите ни бяха само да ги отблъснем първите няколко часа, после се намесва Варшавският договор.”

В мирно време основната грижа са били инфраструктурните обекти. Все пак е имало и противопоставяния- ясна е динамиката между Варшавския договор и НАТО. Хората се нахъсвали от конфликтите, от възможността да се случи нещо голямо. След толкова години във военната структура Димитър е напълно наясно с устройството й- като човек от армията стоиш в гарнизона, а щом бият тревога и от горе ти кажат да тръгваш взимаш оръжие и се изправяш срещу врага. Превратите в повечето случаи се правят от генерали, защото те са тези, които познават ситуацията. Редовите войници лесно могат да бъдат манипулирани и използвани. Свирва тръбата и тръгваш да си изпълниш дълга. Имало е напрежение, когато били на границата към Турция. Не веднъж турски самолети се устремявали право насреща, а после бързо се прибрали. Понякога са ги викали на тревога по 9 пъти на ден.

Имало е политическа агитация, но тя е била толкова обичайна, че не е правила особено впечатление. Всички е трябвало да влязат в партията и да напуснат военното училище като партийни членове. Събитие, което Димитър помни с впечатление е дежурство на една Нова година. Негови колеги от техническите служби отишли пияни на работа. Началството е разбрало за това, а после се е свикало партийно събрание. Те изтърпели не дисциплинарно, а политическо наказание. Причината е, че са изменили на партията и своето призвание.

Военните може и да са имали връзка с идеологическите модели, но са били откъснати малко или много от живота. Димитър общувал в тесен кръг- живеел със своите колеги във военен блок, изпълнявали специфични задачи, различаващи се от тези навън.

Тази изолираност е приемана естествено. Той винаги е имал сигурна заплата, битовите нужди не бива да са проблем, за да имаш време да гледаш подготовката, да си здрав и да издържаш на претоварване. На летателния състав се полагало закуска, обяд и вечеря.

“В смутните времена след 1989г. храната не винаги стигаше, за това носех вечерята си вкъщи. Не върви да се нахраня на работа и после да се прибера у дома. Недоимъка в света се отрази съвсем слабо на поделението, защото тогава поделенията си имаха стопанства. Киселото мляко го правеха там в стола, нарязано, вкусно... Имаха стадо овце, прасета. Усетих инфлацията, защото всеки месец получавах различна заплата. Стигнах и до милионер. Спомням си вкъщи броя парите, които ми е дала финансова служба. На десетата година имаше стимулиращи заплати. Две заплати на куп. Изведнъж броя пачките и... милион, реално да са били максимум хиляда лева в днешни пари.”

Спомня си и празните магазини. Жената на Димитър, Катя, не може да забрави как една вечер техни семейни приятели им звънят по телефона с думите: “Елате в къщи, купили сме маслини!” Те отишли в дома им, а на масата маслинки- може би една шепа. Не били от най-едрите, а средно големи. Но те от месеци не били виждали нещо подобно. Катя гледала маслините и започнала да смята, били около шестима човека. Падало се горе долу по маслинка- две на човек. Техният приятел я окуражил “Взимай бе спокойно, кога ще ядеш маслини по 20 лева бройката!” Били стъписани, семейството е дало всичко, което има, за да си направи удоволствие и заедно да хапнат деликатес .

На Димитър му се полагало жилище като военен служител. Когато им го дали, то било напълно празно- кабели, дюшек и един балатум. Използвали кабелите за простор, и до днес ги пазят. С усмивка си спомня първата придобивка на новия си дом- телефона. В съвсем празния апартамент Митко свързва домашния си телефон и първото, което прави е да се обади на жена си във Варна. Звънейки се включва в чужд разговор- на жената с нейната майка. Ало, ало, но никой не го чува. И това остава паметното първо обаждане по телефона. Лека полека изграждат така своя живот- от нищото, с много усилия и труд. Тези умения и житейски нагласи са нещо, което Митко иска да предаде и на сина си. Дори в днешно време нещата да не стоят по този начин, подобна основа и известна самостоятелност е важна и правилна.

Професионалното натоварване било голямо, както и напрежението- след десет години работа човек вече имал правото да стане пенсионер. Тогава хората започвали да забелязват, че професията ги ограничава и колко различен е цивилният живот. Много от колегите на Димитър се пенсионират. По онова време се появяват свободните инициативи, някои от тях отварят фирми. От друга страна летенето вече не е това, което е било преди. Не рядка е била комичната ситуация да свалят акумулатори от два самолета, да ги сложат на други, за да си направят задачата и после да ги върнат. *“Те ни лъжат, че ни плащат ние ги лъжем, че ги пазим.”*

Димитър споделя, че по онова време е бил силно тревожен за бъдещето. Несигурността на периода го принуждава да помисли какво би правил извън авиацията. Тогава той записва задочно счетоводство. Било забранено да учиш нещо, което не е свързано с летенето, за да не се разсейваш от работата. Въпреки това той учи без да каже на

никого. Постепенно усвоява материята и се успокоява, вижда, че в цивилизацията ще си намери работа. Дори има желание да запише магистратура, но няма възможност за това задочно.

В период на толкова промени, Димитър е готов да се пенсионира и почти го осъществява, но в крайна сметка решава да остане и да довърши службата си. Това изисква голяма промяна- ново преместване, този път в столицата. Той споделя, че винаги, когато е минавал през София си е казал, че никога няма да живее там, но явно човек никога не трябва да казва никога. В този момент той се мести в столицата, съпругата му Катя живее в Балчик, дъщеря му учи в Добрич, а малкият му син е отглеждан от баба си и дядо си в Сандански. Те решават, че тази разпокъсаност им стига и всички се събират най-накрая в София. Живеят там вече 18 години и това е най-дългото пребиваване на Митко в един град. След Девня, Варна, Долна Митрополия и Балчик, изведнъж той става кореняк софиянец и може би най-сетне намира мястото, което би нарекъл дом.

С постепенното оттегляне от работа и устройването на стабилен живот, Димитър осъзнава, колко важно е семейството. Той признава, че не е имал достатъчно време, когато дъщеря му е пораснала. Пътуването не е важното, важно е общуването, споделя той, а за съжаление в онези ранни години е отделял повече време на своята работа. С благодарност говори за жена си, за нейната сила и женска чувствителност, която е задържала семейството стабилно. С годините Димитър е осъзнал, кои са неговите приоритети. С гордост може да заяви, че в отглеждането на малкия си син има по-голямо участие. И към момента те са много близки и споделят моменти заедно. Всичко, което може би е пропуснал с дъщеря си опитва да компенсира със своята внучка, която често му идва на гости, за да играят и да си приказват. Учи я да знае кога да казва не, да не се примирява с казаното на готово и да има собствено мнение. Той е убеден, че в децата трябва да се посеят правилните семена, за да израснат като достойни и удовлетворени хора.

През 2018г. Димитър окончателно се пенсионира, но въпреки това продължава да дава дежурства като цивилен служител. Отдавна не лети, но това да се откъсне от въздушното пространство му се струва непосилно. Работи много по-малко, а стоенето в къщи го кара да усеща липсата на човешки контакт. Свободното време му позволява да мисли, както за случващото се преди, така и за живота изобщо. Вглежда се в онзи отминал страх от несигурността на бъдещето, отчита го като преодолян, но също така признава, че присъствието му е било оправдано. Все пак вярва, че този страх е излишен, че човек не трябва да се впуска в бъдещето и да прави много планове, защото животът е до голяма степен предопределен.

През последните години Димитър чете много за хора като Петър Дънов, Преподобна Стойна и Слава Севрюкова. Убеден е, че човек е на земята, за да се учи. А щом разбере, че щастието не е в апартамента и в колата, а в облагородяването на душата, ще постигне търсената хармония.

“Смисълът на живота на човека е да формира добродетели. Понякога изпитваш злоба и пагубни чувства, но човек трябва да се пази от тези емоции. Насочен съм към познаване на вътрешната ми същност, да се преборя с нещата, които са ми пречили. За това трябва постоянство и воля. Най-голям герой е този, който преодолее себе си.”